

Kohta 4.4

Kolmanteen luetelmakohtaan lisätään seuraavaa:

”esimerkiksi ekopistejärjestelmä voitaisiin varata Euro 0,1 ja 2-luokan ajoneuvoille, kun taas Euro 3-luokasta lähtien kuorma-autot saisivat vapautuksen ekopisteiden esittämisestä.”

Äänestystulos

Puolesta: 45, vastaan: 59, pidättyi äänestämästä: 8.

Talous- ja sosiaalikomitean Lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle Kestävään kehitykseen tähtäävä maailmanlaajuinen yhteistyö”

(KOM(2002) 82 lopullinen)

(2002/C 221/20)

Komissio päätti 14. helmikuuta 2002 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta tiedonannosta.

Asian valmistelusta vastannut ”kestävään kehitykseen tähtäävä maailmanlaajuinen yhteistyö” -alakomitea antoi lausuntonsa 15. toukokuuta 2002. Esittelijä oli Ernst Ehnmark.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 29. ja 30. toukokuuta 2002 pitämässään 391. täysistunnessaan (toukokuun 30. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 85 ääntä puolesta, ja 1 pidättyi äänestämästä.

Tiivistelmä

1. Vuonna 1992 järjestetty ympäristö- ja kehityskonferenssi herätti suuria toiveita siitä, että kehitysmaiden ja alikehittyneiden alueiden tueksi oli saatu käyntiin uusi maailmanlaajuinen yhteistoiminta. Kaikki merkit viittasivat siihen, että ympäristö- ja kehityskonferenssista tulisi virstanpylväs matkalla kohti edistystä, hyvinvointia ja turvallisuutta, sillä konferenssin valmistelutyöt olivat olleet mittavat, ja julkilausumista sekä suosituksista oli saatu aikaan laaja yksimielisyys. Kun konferenssista on nyt kulunut kymmenen vuotta, on kuitenkin todettava, että ympäristö- ja kehityskonferenssin menestys ei ole muuttunut sanoista teoiksi. Kehotukset yhteisvastaulliseen kehitystoimintaan eivät ole tuottaneet konkreettista tulosta.

2. Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous antoi syyskuussa 2000 vuosituhattulistuksen (ns. Millennium Declaration), jossa esitetään edistykseen ja hyvinvointiin tähtäävä uusi maailmanlaajuinen toimintaohjelma. Siihen kuuluu kahdeksan perustavoitetta (Millennium Development Goals; ks. alaviite). Seitsemän niistä sidottiin lisäksi kunnianhimoiseen aikatauluun. Vuosituhattulistus antoi aiheen uusiin, suuriin odotuksiin siitä, että oli käynnistynyt uusi maailmanlaajuinen toiminta kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Nyt, kaksi vuotta myöhemmin, on kuitenkin todettava, että julistus on jäänyt pelkästään sanalliseksi menestykseksi. Kehotukset yhteisvastaullisuuteen eivät ole johtaneet konkreettiseen kehittämistoimintaan⁽¹⁾.

(1) Vuosituhannen kahdeksan kehitystavoitetta ovat sisällöltään seuraavat:

- Poistetaan äärimmäinen köyhyys ja nälänhätä; puolitetaan vuosien 2000–2015 välisenä aikana niiden määrä, jotka ansaitsevat alle dollarin päivässä.
- Taataan alemman perusasteen koulutus kaikkialla maailmassa vuoteen 2015 mennessä.
- Edistetään tasa-arvoa ja naisten vaikutusmahdollisuuksia.
- Vähennetään lapsikuolleisuutta.
- Edistetään äitien terveyttä.
- Torjutaan HIV:tä/AIDSia, malariaa ja muita sairauksia.
- Taataan ympäristön kannalta kestävä kehitys.
- Edistetään kestävään kehitykseen tähtäävää maailmanlaajuista yhteistyötä.

3. Vuoden 2002 syyskuussa järjestettävässä maailmanlaajuisessa kestävä kehityksen huippukokouksessa saadaan uusi tilaisuus. Odotukset ovat kasvaneet suuriksi. Kokouksen valmistelutyö antaa kuitenkin enemmän aihetta huoleen kuin toiveikkouteen. Huippukokousta on ehkä syytä pitää ennen muuta pitkän prosessin yhtenä välietappina – mutta myös sellaisena edistysaskeleena, josta saadaan kouraantuntuvia tuloksia ja johon kuuluu sopimuksia konkreettisista toimista. Juhlallisia julistuksia on jo kuultu kylliksi. Huippukokouksessa tulisi keskittyä siihen, miten saadaan aikaan maailmanlaajuisia kumppanuussuhteita ja lujia sitoumuksia yleismaailmallisen kestävä kehityksen liikkeellepanemiseksi niin, että huomio kohdistetaan ensisijaisesti köyhyyden kitkemiseen. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) vetoaa osapuolina oleviin hallituksiin ja organisaatioihin kehottaen niitä keskittymään herpaantumatta tähän asiaan. Huippukokous on nähtävä kaikille kansakunnille ja kansoille tarjoutuvana mahdollisuutena ottaa solidaarisesti kantaakseen vastuu niin nykyisen kuin tulevien sukupolvien hyvinvoinnista.

4. On ensisijaisen tärkeää, että huippukokous kykenee antamaan maailman kansoille vahvan viestin siitä, että vastedes on voimassa sekä teollisuus- että kehitysmaiden yhteinen luja sitoumus, jonka perusteella ne liittyvät mukaan uuteen suurimittaiseen toimintaan maailmanlaajuisen hyvinvoinnin ja edistyspuolesta. On elintärkeää, että huippukokouksessa pystytään häivyttämään ympäristö- ja kehityskonferenssin jälkeensä jättämä epävarmuuden ja pettymyksen ilmapiiri. Yhteistä toimintaa maailmanlaajuisen kehityksen hyväksi on jatkettava välittömästi; uuteen harkinta-aikaan ei enää ole mahdollisuutta. Maapallomme on vääjäämättä ajautumassa tilanteeseen, jossa ihmiskunnan olemassaolon mahdollisuudet ovat kaventuneet huomattavasti. Tarvitaan välttämättä uutta tehokasta toimintaa yhteisen hyvinvointimme ja tulevaisuutemme hyväksi. Maailmanlaajuisessa kestävä kehityksen huippukokouksessa ei tehtävänä ole käydä uusia neuvotteluja ympäristö- ja kehityskonferenssissa annetuista suosituksista tai vuosituhanneen kehitystavoitteista vaan päästä sopimukseen niiden toteuttamiseen tarvittavista toimista. Emmehän halua kahden tai kymmenen vuoden kuluttua kuulla sanottavan, että huippukokous oli taas yksi pettymys entisten lisäksi. Olkoot maailman ruokakokous (World Food Summit) ja Monterreyssa pidetty kehityksen rahoittamista koskeva konferenssi myönteisine tuloksineen esimerkkeinä kestävä kehityksen huippukokoukselle.

5. Huippukokouksen asialistan ydinaines on peräisin YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssista sekä vuosituhatjulistuksesta. On jatkettava toimintaa Dohassa sovitun, kehitystä ja kauppaa koskevan uuden ohjelman sekä Monterreyssa saavutetun, kehityksen rahoittamista koskevan sopimuksen pohjalta. Keskeisiä kysymyksiä ovat köyhyyden vähentäminen ja luonnonvarojen hallinta. On mitä tähdellisintä katkaista ympäristön pilaantumista kohti kulkeva nykysuuntaus ja kääntää kehitys päinvastaiseksi. Kestävä kehityksen periaatteeseen tulee selkeästi kuulua sekä talous- ja sosiaali- että ympäristöpoliittisia tavoitteita.

6. On tiettyjä näkökohtia, joiden merkitys on kasvanut ympäristö- ja kehityskonferenssin jälkeen. Yhtenä niistä ovat uhkaavasti lähestyvistä ympäristökriisistä kertovat merkit. Köyhyyden, sairauksien ja lukutaidottomuuden noidankehä on toinen tällainen tekijä. Kolmantena mainittakoon maail-

manlaajuisen tietotalouden synty, josta aiheutuu uusia haasteita kehitykselle. Kuten tuore UNCTADin raportti osoittaa, on olemassa ilmeinen vaara, että tässä uudessa maailmanlaajuisessa taloudessa kehitykselle jäävät verrattain niukasti ammatitaitoa vaativat tuotteiden osavalmistus- ja palvelutehtävät. Henkilöresurssien kehittäminen käy yhä välttämättömämmäksi. ETSK ehdottaa, että huippukokouksessa käsitellään yleisivistävää ja ammatillista koulutusta ensisijaisena yleisteenä.

7. Kestävässä kehityksessä on olennaisinta yhteisvastuu eli sukupolvien, kansojen ja kansakuntien välinen solidaarisuus. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on osoittanut vastuuntuntonsa ja ryhtynyt tiennäyttäjäksi kestävään kehitykseen tähtäävää strategiaa ja ohjelmaa määrittäessä. Ei pidä aliarvioida vaikutusta, joka tällä päätöksellä on maailmanlaajuisesti. ETSK antaa neuvostolle ja komissiolle täyden tukensa niiden pyrkiessä etenemään Göteborgiin kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vuonna 2001 tekemien päätösten edellyttämällä tavalla. Kestävä kehitystä koskevilla päätöksillään Euroopan unioni on onnistunut viitoittamaan uudenkaltaisen toimintasuunnan kansainväliseen yhteistyöhön ja hankkimaan siinä itselleen johtavan aseman. Kyse on ainutkertaisesta mahdollisuudesta. Euroopan unionin tulee ottaa aloite käsiinsä muokattaessa kestävä kehityksen huippukokouksen konkreettista toimintaohjelmaa ja luotaessa kumppanuuksia, joita käytännön työhön tarvitaan.

8. ETSK tunnustaa täysin vuonna 1999 vahvistettujen, vuosituhanneen kahdeksan maailmanlaajuisen kehitystavoitteen merkityksen. Komitea tähdentää erityisesti kolmen ensimmäisen tavoitteen tärkeyttä; tavoitteena on puolittaa 15 vuodessa niiden määrä, jotka ansaitsevat alle dollarin päivässä, taata alemman perusasteen koulutus kaikkialla maailmassa vuoteen 2015 mennessä, poistaa sukupuolierot perus- ja keskiasteen koulutuksesta vuoteen 2005 mennessä ja muuntasoisesta koulutuksesta vuoteen 2015 mennessä. Vuosituhanneen kehitystavoitteet muodostavat kokonaisuudessaan äärimmäisen kunnianhimoisen toimintaohjelman, jonka avulla pyritään parantamaan maailman elinolosuhteita. Meidän tulee lisätä panostusta kaikkiin keskeisiin kehityskysymyksiin, ja aivan erityisesti energiaan, ilmastomuutokseen ja liikenteeseen paneutuvaan tutkimukseen, jotta pääsisimme tuloksiin.

9. ETSK pitää erittäin tarpeellisena, että kestävä kehityksen huippukokouksessa saadaan tulokseksi johdonmukainen toimintalinjojen ja toimenpiteiden joukko, jossa mainitut vuosituhanneen kahdeksan kehitystavoitetta ja kestävä kehityksen kolme tukipilaria – talous-, yhteiskunta- ja ympäristönäkökohdat – muodostavat kokonaisuuden. Olisi tuhoisaa, jos huippukokouksen tuloksena asetettaisiin vastakkain ympäristönsuojelliset tavoitteet ja taloudellinen ja sosiaalinen kehitys. Jotta näin ei kävisi, tulee erityistä huomiota kiinnittää yhteyksiin sellaisten merkittävien tekijöiden välillä, jotka vaikuttavat kehityksen kestävyteen. Niitä ovat väestönkasvu, ympäristön pilaantuminen, köyhyys ja talouden pysähtyneisyys.

10. ETSK on pannut merkille myönteisen tuloksen, joka saavutettiin Monterreyssa pidetyssä kehityksen rahoittamista koskevassa konferenssissa. Kyseessä ovat monenväliset sitoumukset toimintaan kehityksen hyväksi, ja kokousta voidaan pitää läpimurtona kyseisellä alalla. On kuitenkin aiheellista korostaa, ettei kehitysapu yksin riitä ongelmien ratkaisuun. Tarve avun saamiseen ei myöskään ole yhtä suuri, kun kehitysmaiden mahdollisuudet kaupankäyntiin paranevat ratkaisevasti. Kehitysmaiden toimintakyky paranee, kun niiden velkataakkaa kevennetään rakenteellisesti. Ehdoton velkahuojennus ei kuitenkaan aina välttämättä tuo toivottuja tuloksia. ETSK suosittaakin, että velkahuojennukseen liitetään ehdoksi mitattavissa oleva edistyminen kestävä kehityksen periaatteen mukaisissa tavoitteissa, ympäristönsuojelu mukaan luettuna. ETSK suosittaa, että EU tutkisi mahdollisuuksia uusiin toimiin kehitysmaiden velkataakan keventämiseksi.

11. Tärkeä väline kehityksen vauhdittamiseen on kaupan esteiden purkaminen asteittain. Euroopan unioni on tehnyt kaukokatseisen päätöksen tullivapaudesta 48 köyhimmän maan kanssa käymässään tuontikaupassa kaikilta osin ("kaikki paitsi asept" -aloite). ETSK kehottaa kaikkia teollisuusmaita samankaltaisiin toimiin. Komitea vetoaa lisäksi Euroopan komissioon, jotta se tutkisi mahdollisuuksia laajentaa "kaikki paitsi asept" -aloitteen piiriin kuuluvien kehitysmaiden joukkoa.

12. Kaikissa köyhydenvähentämisuunnitelmissa on uusien työpaikkojen luominen keskeisellä sijalla. Työpaikkojen perustaminen on aiemmin liian usein tapahtunut ympäristönäkökohtien kustannuksella. Tähän on tultava muutos. Maailmanlaajuisessa kestävä kehityksen huippukokouksessa tulisi kiinnittää huomiota hyvien ympäristökäytänteiden ja työpaikkojen luomisen välillä vallitseviin positiivisiin vaikutussuhteisiin. Lisäksi huippukokouksessa tulisi määrittää työpaikkojen luominen yhdeksi tärkeimmistä väylistä, joiden kautta päästään vuosituhanen kehitystavoitteisiin. Työllisyyden parantamiseen pitää erottamattomasti liittyä työntekijöiden perusoikeuksien edistäminen.

13. Maailmanlaajuisessa kestävä kehityksen huippukokouksessa tulee korostaa naisten tärkeää osaa kehittämissuunnitelmien eritoten vähiten kehittyneissä maissa. Tulisi solmia uusia kumppanuuksia, joiden tarkoituksena on yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestäminen naisille. Siihen tulisi kuulua sekä elintarviketurvallisuuden ja terveydenhuollon kaltaisia perusasioita että talouskysymyksiä, kuten osuuskiintien kehittäminen ja liiketoiminnan menettelytavat.

14. Jos halutaan päästä asetettuun tavoitteeseen – äärimmäisessä köyhydessä elävien väestöosuuden puolittamiseen –, on kehitysmaiden maataloustuotantoa lisättävä huomattavassa määrin. Maanviljelyssektorin tukeminen kannattavuuteen ja toimintansa ylläpitävyyteen kykeneväksi on hienovarainen tehtävä, mutta se kuuluu olennaisena osana kaikkiin maailmanlaajuisen kestävä kehityksen tärkeisiin strategioihin.

15. Tarvitaan ennen kaikkea hyvää hallintotapaa ja tarkoituksenmukaisesti toimivaa hallintokoneistoa, jotta kehitysmaat hyötyisivät globalisaatiosta. Kestävä kehityksen huippukokouksessa tulisi perustaa kumppanuuksia kehitysmaiden hallintoviranomaisten koulumista varten.

16. Liikeryitysten tekemät suorat ulkomaiset investoinnit muodostavat valtaosan rahoitusvirrasta, joka suunnataan kehitysmaihin. Yhden kestävä kehityksen huippukokouksen tavoitteista tulisi olla valtiovallan ja liike-elämän välisten investointikumppanuuksien aikaansaaminen. Mallina tämällytyypiseen toimintaan voisi olla Yhdistyneiden Kansakuntien Global Compact -aloite. Monet tutkimukset osoittavat, että yritysinvestointeja suunnataan yhä yleisemmin sinne, missä on erityisen pätevää työvoimaa.

17. Maa- ja aluekohtainen sekä maailmanlaajuinen kestävä kehitys vaativat korkeatasoista tietoa, jota tutkimus- ja kehittämistyö tuottavat. Kestävä kehityksen periaate on sisimmältään kehotus vahvistaa tiedon osuutta. ETSK esittää, että luodaan uusia maailmanlaajuisia tiedeverkostoja, joiden piirissä paneudutaan pitkäjänteisiin kestävä kehityksen kysymyksiin erityisesti energian, vesihuollon ja elintarviketurvallisuuden alalla.

18. Järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla ja siihen kuuluvilla työmarkkinaosapuolilla on tärkeä tehtävä kestävä kehityksen edistämässä maa- ja aluekohtaisesti sekä maailmanlaajuisesti. Kehitysmaiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tulee olla tiiviisti mukana koko kehittämissuunnitelmien, vaikuttamassa sosiaali-, talous- ja ympäristöpoliittisiin ohjelmiin. Järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla on myös avainasema kansalaisten valveuttamisessa. Jotta kestävä kehityksen tavoitetta voidaan tehdä tunnetuksi ja seurata sen edistymistä suuren yleisön myötävaikutuksella, talous- ja sosiaalikomitea ehdottaa maa- ja aluekohtaisten sekä maailmanlaajuisen, joka toinen vuosi järjestettävien sidosryhmäfoorumien perustamista, mikä EU:n onkin tarkoitus tehdä.

19. ETSK kehottaa kestävä kehityksen huippukokoukseen osallistuvia hallituksia tekemään kaiken voitavansa, jotta kokous tuottaisi rakentavan, konkreettisen ja selväpiirteisen tuloksen, jonka pohjalta ryhdytään uusiin maailmanlaajuisiin kehityssuunnitelmisiin talouden, yhteiskunnan ja ympäristön hyödyksi ja johon kuuluu toimenpiteitä uuden vuosituhanen kahdeksan maailmanlaajuisen kehitystavoitteen saavuttamiseksi. Tämänkaltaiset odotukset ovat suuret. Kansalaisjärjestöt ja muut yhteiskunnallisesti aktiiviset tahot ovat intensiivisesti mukana toiminnassa asian hyväksi. Kyseessä on todella ainutlaatuinen mahdollisuus.

1. Johannesburgiin kuljettu taival

1.1. Rio de Janeirosa pidetyssä ympäristö- ja kehityskonferenssissa asetettiin kestävä kehitys maailmanlaajuisiksi tavoitteeksi. Siinä ovat talous-, sosiaali- ja ympäristökehitys samantavaisina ja toisiinsa liittyvinä peruspilareina. Kestävässä kehityksessä oli tuolloin ja on edelleen avainsanana yhteisvastuu: sukupolvien, kansojen ja maiden välinen solidaarisuus.

Kestävä kehitys on perimmältään yleiskäsitys toiminnasta, jonka tavoitteena on nykysukupolvien hyvinvointi vaarantamatta tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksia.

Ympäristö- ja kehityskonferenssissa tähdennettiin, että kestävä kehityksen tulee käytännössä perustua ihmisten osallistumiseen ensi sijassa alue- ja paikallistasolla. Agenda 21 -ohjelman piiriin oltiin valmiit lukemaan mitä moninaisimpia aloitteita.

1.2. Lienee kuitenkin kiistatonta, etteivät Rion konferenssin synnyttämät odotukset ole yleisesti ottaen toteutuneet.

Maailmanlaajuisesti on koettu lukuisia takaiskuja, merkittävimpänä niistä kasvihuonekaasupäästöjä koskevan Kioton pöytäkirjan hyväksymiseen liittyvät vaikeudet.

Viivästykset Rio de Janeiron konferenssissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa johtunevat myös osaksi talouden maailmanlaajuisen laskusuhdanteen vaikutuksista 1990-luvulla. On kuitenkin selvästi havaittavissa, että eri maissa on havaittu Riossa asetettujen tavoitteiden toteuttaminen odotettua vaikeammaksi.

1.3. On kuitenkin ryhmä maita, jotka ovat antaneet konkreettisen ja haastavan vastauksen Riossa heränneisiin toiveisiin.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi kesäkuussa 2001 Euroopan unionin nimissä pitkjänteisen, kestäväan kehitykseen tähtäävän strategian ja toimintasuunnitelman ja korosti, että kaikkia tulevia aloitteita ja toimia on arvioitava sen perusteella, miten ne vaikuttavat kestäväan kehitykseen.

Näin ollen EU profiloituu yleismaailmalliseksi tiennäyttäjäksi muokatessaan Riossa asetettuja tavoitteita konkreettisiksi poliittisiksi toimiksi.

1.4. Erityisen merkityksellistä EU:n strategiassa on jäsenvaltioiden sitoutuminen kehittämään maakohtaisia kestäväan kehityksen strategioita ja antamaan vuosittain kertomuksen edistymisestään. Näin tarjoutuu hyödyllinen tilaisuus vertailla toimia ja saatuja tuloksia.

1.5. Kestäväan kehityksen huippukokousta on valmisteltu jo useita vuosia, ja siinä yhteydessä on laadittu suuri joukko toimintalinjakohtaisia tutkimuksia ja järjestetty lukuisia seminaareja sekä konferensseja. Yksi keskeisistä tapahtumista oli äskettäin Monterreyssa pidetty kehityksen rahoittamista käsitellyt konferenssi. Useimpien mittapuiden mukaan oli Monterreyn konferenssin viesti kehitysmaille positiivinen, sillä teollisuusmaat allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaisesti ne kasvattavat kehitysapuaan merkittävästi lähivuosina niin, että 8 vuodessa apu kohoaisi yleisesti 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta (näin ollen avun määrä lisääntyisi 200 miljardia Yhdysvaltojen dollaria).

1.6. Vuoden 2001 keväällä julkaistu, Rion kokouksen jälkeen kertyneitä kokemuksia käsittelevä tiedonanto oli Euroopan komission piirissä itse asiassa merkki valmistelutöiden käynnistymisestä.

1.7. Euroopan komissio on ehdottanut, että kestäväan kehityksen huippukokouksen kautta EU:n tulisi pyrkiä pääsemään seuraaviin strategisiin päämääriin:

- kestäväan kehityksen edistäminen lisäämällä maailmassa oikeudenmukaisuutta ja pyrkimällä tehokkaaseen kumppanuuteen
- kansainvälisen yhtenäisyyden ja johdonmukaisuuden lisääminen
- poliittisen sitoutuneisuuden elvyttäminen ja jäntevöiminen hyväksymällä ympäristö- ja kehitystavoitteet
- kansallisen toiminnan tehostaminen ja kansainvälinen valvonta.

1.8. Helmikuussa 2002 komissio hyväksyi uuden tiedonannon, joka on osa maailmanlaajuisen kestäväan kehityksen huippukokouksen valmistelutyötä.

Tiedonannossaan komissio esittää uudenlaista, kestäväan kehitykseen tähtäävää maailmanlaajuisia yhteistyötä ja määrittää ydinkysymyksiä, jotka soveltuvat huippukokouksessa konkreettisesti käsiteltäviksi. Koska Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä tehdyssä huippukokouksen valmistelutyössä on kohdattu vaikeuksia, EU on arvioimassa uudelleen huippukokouksen valitsemiaan ensisijaiskysymyksiä pyrkien lisäämään toimintapainotteisuutta erityisesti sellaisilla aloilla kuin koulutus, terveydenhuolto, kalavarat, metsävarat, vesi, energia, rahoitus, hallinto sekä politiikan johdonmukaisuus.

2. Maailmanlaajuisen strategian laatiminen kestäväan kehitystä varten

2.1. YK:n piirissä huippukokousta valmisteltaessa on ilmennyt samankaltaisia suunnittelunäkökohtia kuin ne, joihin EU on keskittynyt.

2.1.1. Kestävä kehitys on määriteltävissä ohjelmaksi, jossa perustana ovat rinnan ja yhdessä vaikuttavat näkemykset talous-, sosiaali- ja ympäristökysymyksistä. Kestäväan kehityksen strategian tärkeimmäksi näkökohdaksi on aiheellisesti todettu se, että siinä on ympäristökysymyksille annettu sama suuri painoarvo kuin talous- ja sosiaalialioille. Mainittujen kolmen pilarin välillä vallitsevaa vuorovaikutusta on kuitenkin osoittautunut vaikeaksi havainnollistaa ja konkretisoida. Mitkä ovat esimerkiksi ympäristötavoitteiden ja uusien työpaikkojen luomisen yhtymäkohdat? Tai toisin ilmaistuna: miten vältetään vastakkainasettelu yhtäältä ympäristökysymysten ja toisaalta talouden ja työllisyyden aloilla tapahtuvan kehityksen välillä?

EU:n piirissä saadut kokemukset todistavat, että teoriat, jotka perustuvat kolmen vuorovaikutteisen pilarin malliin, edellyttävät uuden, modulaarisen suunnittelumenetelmän soveltamista.

2.1.2. Göteborgiin kesäkuussa 2001 kokoontunut Euroopa-neuvosto julisti virallisesti, että kestävä kehitys tulee pitää unionin uutena yleistavoitteena ja että kaikkien uusien toimien ja ohjelmien vaikutusta tulee arvioida kestävä kehityksen näkökulmasta. Tämän kunniahimoisen pyrkimyksen toteuttaminen on kuitenkin osoittautunut hyvin vaikeaksi. Kestää kauan ennen kuin organisaatiokentän moninaisten yksiköiden välillä saavutetaan toimintalinjojen johdonmukaisuus. Luultavimmin tarvitaan viime kädessä poliittista koordinaointia hyvin korkealla julkishallinnon tasolla. Muutoin saattavat kestävä kehityksen tavoitteet jäädä visioiksi vailla kourantuntuva vaikutusta.

2.1.3. Kestävä kehityksen käsitteellä tulee ajan mittaan olemaan syväleävä vaikutus mm. liikennettä ja energiankulutusta koskeissa kysymyksissä, ja se tulee vaikuttamaan politiikkaan, jota harjoitetaan elintarviketurvallisuudessa ja maataloustuotannossa. Tärkeitä esimerkkejä sen merkityksestä ovat myös toimet ilmastonmuutosten ehkäisemiseksi ja luonnonvarojen tuhlaamisen vähentämiseksi. Luetteloa on mahdollista laajentaa tästä paljonkin. Ydinajatuksena on, että kaiken politiikan, joka vaikuttaa kansalaisten päivittäiseen elämään ja muuttaa sitä, on viime kädessä perustuttava kansalaisten itsensä antamaan aktiiviseen ja jäännöksettömään tukeen. Kestävä kehityksen strategioita ei voi rakentaa pelkästään ylhäältä käsin, vaikka näin ehkä onkin aloitettava. Tarvitaan samanaikaisesti alhaalta ylöspäin etenevää prosessia.

On välttämätöntä ja itse asiassa ainoa tapa päästä myönteiseen tulokseen, että järjestynyttä kansalaisyhteiskuntaa ja siihen kuuluvia työmarkkinaosapuolia kuullaan aktiivisesti ja että viimeksi mainitut tahot tarmokkaasti osallistuvat kestävä kehitykseen tähtäävien toimien seurantaan ja toteuttamiseen.

2.1.4. Useimmiten katsotaan, että kestävä kehityksen strategioissa on kyse yksinomaan talous-, sosiaali- ja ympäristökysymyksistä. Asiassa on kuitenkin myös muita huomionarvoisia ulottuvuuksia, koska kestävä kehityksen strategiat ovat luonteeltaan kansojenvälisiä (inter-national). On tarpeen hankkia jonkinasteinen käsitys kulloisenkin maan historiasta ja arvojärjestelmistä, jotta pystytään oivaltamaan, miksi maassa on päädytty kestävässä kehityksessä juuri tietynkaltaiseen ratkaisuun. Niinpä kestävä kehityksen strategioissa on kommunikatiolla ja naapurimaiden kulttuurien ymmärtämisellä oltava oma osansa.

2.2. Vuosituhattulistus, joka sisältää tietyn ajan kuluessa toteutettaviksi asetetut kehitystavoitteet, on läpimurto maailmanlaajuisissa pyrkimyksissä muokata pitkäjänteinen ja konkreettinen, yleismaailmalliseen kestäväan kehitykseen tähtäävä politiikka. YK, Kansainvälinen valuuttarahasto, Maailmanpankki, OECD, G7-ryhmän maat, G20-ryhmän maat sekä kaikki merkittävät teollisuus- ja kehitysmaat olivat päättämässä mainituista kahdeksasta tavoitteesta.

Tältä pohjalta voidaan todeta, että vuosituhattavoitteiden saavuttamiseksi asetettavista painopistealueista ja siihen käytettävistä menettelyistä sopiminen on yksi tämän, vuonna 2002 pidettävän kestävä kehityksen huippukokouksen ratkaisevimista haasteista.

2.3. Maailmanlaajuisen huippukokouksen ydinasioita ovat ennemminkin menettelytapoja, aikataulua ja resursseja koskevat kysymykset kuin uusien tavoitteiden asettaminen.

2.3.1. Erityisen tärkeitä ovat seuraavat aiheet:

- parempien edellytysten luominen köyhimpien maiden osallistumiselle maailmantalouteen eritoten kehittämällä niitä koskevaa kauppasäännöstöä edullisempaan suuntaan
- korkealuokkaisten yritystoiminnan sääntöjen omaksuminen kansainvälisesti liike-elämässä noudatettaviksi osoituksena luotettavasta ja johdonmukaisesta kumppanuudesta muiden kehitysprosessin osapuolien kanssa
- kehitysinvestointien muodossa tapahtuva merkittävien lisävoimavarojen ohjaaminen rikkaimmista köyhimpiin maihin.

2.3.2. Edellä esitetty luettelo kuvaa itse asiassa globalisaation vaikutuksia ja haasteita, joita se asettaa niin teollisuus- kuin kehitysmaaille. Hallitusvallan käyttäjien on otettava huomioon, että globaalistuneessa maailmantaloudessa vallitsee ankara kilpailu. Hallintokoneiston tehokkuus on aiempaakin tärkeämpää. Tarvitaan poliittista johtajuutta, hallinnollista pätevyyttä ja kykyä solmia yhteistyösuhteita, jotta luodaan investoinneille otollinen ilmapiiri. Kaupasta on yhä selvemmin kehkeytyvässä kehitysprosessin ydinkysymys. Virallinen kehitysapu ja suorat investoinnit kasvattavat voimavaroja, mutta useimpien maiden kohdalla on kauppa ratkaiseva tekijä.

2.4. Kestävä kehityksen huippukokouksella on siis monimuotoinen tehtävä: siinä tulee maailmanlaajuisesti puuttua luonteeltaan pitkän aikavälin kysymyksiin, jotka liittyvät kestävä kehityksen saavuttamiseen, ja samanaikaisesti pyrkiä ottamaan tasapainoisesti huomioon yhtäältä globalisaation ihmisten miellissä herättämät pelot ja toisaalta ehdotukset terveydenhuollon, kuluttajansuojelun ja ympäristöpolitiikan alan normeiksi sekä taata, että perustavia työelämää koskevia säännöksiä kunnioitetaan.

3. EU:n toimintasuunnitelma Johannesburgin huippukokousta silmällä pitäen

3.1. Komission helmikuussa 2002 hyväksymässä tiedonannossa luetteloidaan 39 EU:n toimea jaoteltuina kuuteen ryhmään: kauppa, köyhyyden torjunta ja yhteiskunnallisen kehityksen edistäminen, kestävä kehityksen mukainen luonnon- ja ympäristövarojen käyttö, Euroopan unionin politiikan johdonmukaistaminen, hallintotapojen parantaminen kaikilla tasoilla sekä kestävä kehityksen rahoittaminen.

ETSK kannattaa tällaista, aiempaa selvärajaisempaa menettelytapaa, jossa ensisijaiskysymykset määritetään toimiksi, joihin kestävän kehityksen huippukokouksen puitteissa on tarkoitus ryhtyä.

ETSK esittää komission tiedonannosta seuraavat huomiot.

4. Globalisaation hyödyntäminen: kestävän kehityksen mukainen kauppa

4.1. Dohan kehitysohjelma on pohjana kauppapoliittiselle sopimukselle, johon maailmanlaajuisessa kestävän kehityksen huippukokouksessa on tarkoitus päästä. Huippukokouksen tehtäviin tulisi kuulua määrittää toimet, jotka tukevat ja täydentävät Dohan kehitysohjelmaa sekä Monterreyn prosessia. Tässä yhteydessä on syytä hyödyntää ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestävään tuotantoon ja kaupankäyntiin rohkaisevia kannustimia.

4.2. Komissio esittää lisäksi kahdeksan erityiskysymyksen ottamista EU:n työskentelyn ja jatkotoimien kohteeksi. Niihin kuuluu Maailman kauppajärjestön puitteissa tehtävä työ, jonka tavoitteena on edistää kehitysmaiden osallistumista kansainväliseen kauppajärjestelmään. Komission mielestä on lisättävä yleisen tulliliitujärjestelmän (Generalised System of Preferences, GSP) merkitystä kestäväälle kehitykselle ottamalla vuonna 2004 käyttöön aiempaa paremmin mukautettu järjestelmä. Yleisempänä tavoitteena komissio esittää kahdenvälisten ja aluekohtaisten kauppasopimusten muokkaamista siten, että niissä sitoudutaan kestävään kehitykseen entistä voimakkaammin.

4.3. ETSK kannattaa hahmoteltua ehdotusta kauppaa ja kehitystä koskevaksi EU:n neuvottelukannaksi. Ehdotus on samanhenkinen kuin ne näkemykset, jotka EU esitti Maailman kauppajärjestön kokouksessa Dohassa.

4.4. Komitea lisää kuitenkin tähän toteamukseen muutamia huomioita. Myös Maailman kauppajärjestön, joka on kaupankäynnin edistämisen tärkein väline, tulisi katsoa perustelluksi kehittää asennoitumistaan ja julkista kuvaansa niin, että sen ohjelmat ja toimet muuttuvat ihmisläheisemmiksi. Komitea aikoo laatia lausunnon, joka perustuisi nimenomaan tähän näkemykseen.

4.5. Tarvittaisiin lisää aloitteita, joiden tarkoituksena on kehitysmaiden ja teollistuneiden maiden välisen kaupankäynnin edistäminen. Erästä EU:n jäsenvaltiosta on hiljattain tullut ehdotus, että perustettaisiin asiantuntija-apua tarjoava keskus (tietyyntyyppinen alan "asiamies") avustamaan kehitysmaita selviytymään hankalista hallinnollisista muodollisuuksista, joita niiden vientikauppa teollisuusmaihin kohtaa. Komitean mielestä aloitetta kannattaa tutkia myös kestävän kehityksen huippukokouksessa.

4.6. Olisi odottanut komission käsittelevän tiedonannossaan myös "kaikki paitsi aseet" -aloitetta ja keinoja saada maat toimimaan samansuuntaisesti. Aloitteen piiriin kuuluvat maailman 48 vähiten kehittyntä maata. Nyt on tilaisuus arvioida mahdollisuuksia laajentaa aloitetta nykyisestä.

4.7. Komitea panee merkille komission ehdottamat toimet, joilla pyritään kannustamaan eurooppalaisia liikeyrityksiä sosiaaliseen vastuuseen tukemalla ulkomaisia sijoittajia koskevien OECD:n ohjeiden noudattamista ja kehittämällä aloitteita yritysten sosiaalisen vastuun eurooppalaisten puitteiden edistämiseksi annetun komission vihreän kirjan jatkotoimiksi. Komitea tukee toimia voimakkaasti.

4.8. Kauppa vauhdittaa eritoten tuotantolaitoksiin kohdistuvia suoria investointeja. On ratkaisevan tärkeää, että luodaan myönteinen ilmapiiri, jonka vallitessa yritykset päättävät ryhtyä tämäntyyppisiin suoriin investointeihin. Dohan kehitysohjelmaan sisältyy tämänsuuntaisia aineksia, ja Monterreyn konferenssista saatiin niitä lisää. Myös YK:n tekemä Global Contract -aloite on tästä esimerkkinä. Tietyt valtiovallasta riippumattomat organisaatiot, kuten Oxfam, ja pohdintaryhmät ovat äskettäin esittäneet uusia näkemyksiä kyseisestä aihepiiristä. Maailmanpankki toteuttaa kunnianhimoista ohjelmaa, jossa pyritään henkilöresurssien kasvattamiseen yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen avulla. Ihmisarvoista työtä (Decent Work) koskeva ILO:n toimintaohjelma tuo asiaan uuden merkittävän ulottuvuuden.

4.9. ETSK pitää kiireellisenä ja olennaisena kysymyksenä, että maailmanlaajuisessa kestävän kehityksen huippukokouksessa sovitaan Dohan ja erityisesti Monterreyn kokouksen jatkoksi toimintasuunnitelmasta, jonka tarkoituksena on kannustaa vähiten kehittyneisiin maihin suuntautuviin suoriin ulkomaisiin investointeihin.

4.10. Huippukokouksessa on lisäksi kiinnitettävä huomiota siihen, että tarvitaan kokonaisvaltaista politiikkaa, johon kehitysapu, investoinnit ja velkahuojennus kuuluvat osatekijöinä. Velkataakan kevennys on monen kehitysmaan kohdalla keskeinen seikka, joka on ratkaistava, ennen kuin ne voivat luottaa enemmän omaan apuunsa ja käyttää ulkomaiset kehityspanokset hyödyllisemmin.

ETSK kehottaa EU:ia tutkimaan mahdollisuuksia uusiin toimiin kehitysmaiden velkataakan keventämiseksi.

5. Köyhyyden torjuminen ja yhteiskunnallinen kehitys

5.1. Komissio kiinnittää erityistä huomiota toimintaan köyhyyden vähentämiseksi ja nälän poistamiseksi, mikä onkin vuosituhatien kehitystavoitteiden mukaista. Se ehdottaa nimenomaisesti, että Euroopan unionin kehitysyhteistyössä keskitytään edelleen köyhyyden vähentämiseen niin, että resurssit ja kohdennetaan entistä enemmän vähiten kehittyneisiin maihin ja suunnataan niitä kehitysmaiden köyhimpien väestöryhmien hyväksi.

5.2. ETSK kannattaa ehdotettuja toimia. Kuten komissio korostaa, on ratkaisevan tärkeää, että niihin kuuluu toimintoja vesihuollon ja saniteettipalvelujen turvaamiseksi ja yleisemminkin terveydenhuoltopalvelujen edistämiseksi; tähän kuuluvat lääkkeiden saanti ja niiden porrastettu hinnoittelu.

5.3. Komission ehdotuksiin kuuluu sukupuolten välisten tasa-arvonäkökohtien sisällyttäminen entistä paremmin Euroopan unionin politiikkaan. Komitean mielestä olisi ollut paikallaan analysoida aihetta perusteellisemmin, vaikka komissio vuonna 2001 julkistikin tiedonannon sukupuolten tasa-arvon ottamiseksi huomioon kehitysyhteistyössä⁽¹⁾. Kestävän kehityksen huippukokousta varten laadittu EU:n toimintasuunnitelma antaa erinomaisen mahdollisuuden viestiä näistä kysymyksistä.

5.4. Naisilla on olennaisen tärkeä asema elämäntapojen muuttamiseen pyrittäessä ja hankittaessa hyväksyntää uusille toimintamalleille – sitä ei voi liikaa arvostaa. Tällaisiin päämääriin tähtäävässä koulutustoiminnassa olisikin etusija annettava naisille, samoin silloin kun tavoitellaan muutosta ravinto-, terveys- ja hygieniatottumuksissa.

5.5. Tässä yhteydessä on syytä palauttaa mieliin vuonna 1994 järjestetyssä Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisessä väestö- ja kehityskonferenssissa tehty päätös. Konferenssin yhteiseksi kannaksi vahvistettiin, että naisten aseman parantamisen edellytyksiin kuuluvat perhesuunnittelupalvelujen saatavuus sekä naisten lisääntymisoikeuksien hyväksyminen.

5.6. Komitea panee merkille ehdotuksen kestäväan kehitykseen liittyvän tutkimuksen edistämisestä ja kannattaa sitä painokkaasti. Komitea on myös tietoinen mm. uusista tutkimushankkeista, jotka käsittelevät tuotanto- ja kulutusmallien muuttamisen menetelmiä. On selvää, että kyseessä on aihe, josta on kiireellisesti saatava lisää perustietoa myös keskustelupohjan laajentamiseksi.

6. Kestävän kehityksen mukainen luonnon- ja ympäristövarojen käyttö

6.1. On ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että ympäristövarat saadaan vuoteen 2015 mennessä kääntymään uudelleen kasvuun kussakin maassa ja maailmanlaajuisesti. Toisena kiireellisenä päämääränä on kehittää alakohtaisia keskipitkän aikavälin tavoitteita avainaloilla, joita ovat vesi, maaperä, energia ja biodiversiteetti.

6.2. Komissio aikoo nimenomaisesti tehdä tässä maailmanlaajuisessa kestäväan kehityksen huippukokouksessa aloitteen kestäväan vesivarojen hoitoon tähtäävästä yleismaailmallisesta yhteistyöstä.

6.3. ETSK tukee aloitteita, jotka komissio on tehnyt tästä tärkeästä asiakokonaisuudesta. Ehdotukset, jotka koskevat vesipolitiikkaa ja energia-alaa, erityisesti uusiutuvien energialähteiden kehittämisen osalta, ovat hyvin tärkeitä ja ansaitsevat huippukokouksessa erityishuomiota. Tietyt maat ja alueet saattavat kylläkin toimia kehityksen suunnannäyttäjinä, mutta parhaat käytänteet ja pisimmälle viety teknologia eivät saa jäädä vain harvojen ja valittujen etuoikeudeksi, vaan ne on otettava mittapuuksi ja tuotava maailmanlaajuisesti kaikkien ulottuville, jos tavoitteena ovat yleismaailmallisesti kestävät ratkaisut.

6.4. Todettakoon tässä yhteydessä, että EU:ssa muokatun kestäväan kehityksen strategian vieminen eteenpäin on jo sinänsä yksi parhaita tapoja antaa positiivinen panos huippukokouksessa ja jatkettaessa työtä sen jälkeen. Kaavailtu EU:n toimintaohjelma, joka koskisi metsälain toteuttamista, hallintotapoja ja kauppaa, on tärkeä hanke, samoin kuin pyrkimykset vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä metsälain rikkomiseen ja metsärikoksiin puuttumiseksi. Euroopan unionin strategian kehittäminen kaukaisten vesien kala-alueita varten on sekin tähän aiheeseen liittyvä hyvä esimerkki.

6.5. Kioton pöytäkirjan ratifiointi on merkittävä askel pitkäjänteisessä työssä ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi. Mutta pöytäkirjan ratifiointia tarkkailtaessa on tarpeen kohdistaa katse tulevaisuuteen, seuraaviin tavoitteisiin. EU voisi tehdä aloitteita uusista, tiukempia päästöjä vähennystavoitteita koskevista sitoumuksista.

6.6. Yhdessä komission tiedonannon kohdista ehdotetaan, että sijoituksia kohtuuhintaisiin, kestäväan kehityksen mukaisiin ja luontoa säästäviin liikennevälineisiin pitää tukea. Komitean mielestä komission olisi ollut hyvä selostaa aihetta laajemmin.

6.7. Kaikissa kestäväan kehityksen strategioissa ovat liikennekysymykset käymässä yhä keskeisemmiksi, niin teollisuuskuin kehitysmaissa. Asia liittyy tiiviisti sekä taajamien että maaseudun kehittämiseen ja siihen, miten työntekeä ja eläminen on eri yhteiskunnissa organisoitu. Myös yhteydet liikenneteknologian kehitykseen ovat likeiset. Komitea toivoo, että komissio tekisi tarmokkaasti työtä tämän ongelmakokonaisuuden parissa.

6.8. Komissio esittää, että Euroopan unionin olisi erityisesti pyrittävä tukemaan alueellisia ja paikallisia ratkaisuja ympäristöä, yhteiskuntaa ja taloutta koskeviin haasteisiin toimittaessa kestäväan kehitykseen tähtäävän yleistavoitteen puitteissa. EU:n ja Välimeren alueen maiden yhteistyössä voitaisiin soveltaa tätä toimintamallia.

(1) KOM(2001) 295 lopullinen.

6.9. Välimeri-yhteistyöstä hankkimiensa kokemusten pohjalta komitea suosittaa voimakkaasti kyseisen toimintatavan noudattamista. Ehdokasmaiden suhteen tilanne on haasteellinen: EU:n jäseniksi liittyessään ne tulevat samalla unionin yleisen strategian osapuoliksi mutta tarvitsevat huomattavasti tukea sekä ennen liittymistään että sen jälkeen noustakseen unionin nykyisten jäsenvaltioiden rinnalle.

7. Euroopan unionin politiikan johdonmukaistaminen

7.1. EU:n kestävän kehityksen strategioiden rakenteen ja pyrkimysten mukaisesti komissio kehottaa uusiin aloitteisiin, jotta varmistetaan kaikentyyppisen kestävään kehitykseen liittyvän politiikan johdonmukaisuus.

7.2. ETSK on korostanut näiden seikkojen merkitystä jo lukuisissa aiemmissä yhteyksissä. Se toistaa vakaana käsityksensä, että Euroopan unionin toimielinten on toimittava ponnekkammin politiikan yhtenäistämiseksi siinä määrin, että kestävään kehitykseen tähtävää politiikkaa pystytään toteuttamaan johdonmukaisesti niin Euroopan unionissa kuin kestävän kehityksen huippukokouksen antamien virikkeiden pohjalta kautta maailman.

8. Hallintotapojen parantaminen kaikilla tasoilla

8.1. Ensisijaisena tehtävänä on varmistaa hyvä hallintotapa kaikilla tasoilla ja kaikissa maissa, jotta päästään yhteisiin kestävän kehityksen mukaisiin tavoitteisiin.

Komitea panee merkille komission toteamuksen, jonka mukaan tarvitaan tehokasta ja kanssakäymiseen kykenevää hallintoa kaikilla tasoilla, sellaista hallintoa, joka omaehtoisesti kutsuu järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan – työmarkkinaosapuolet mukaan luettuina – osallistumaan suunnittelutyöhön ja toteuttamisvaiheisiin.

Komitea on esittänyt käsityksiään näistä näkökohdista aiemmissa lausunnoissaan, jotka käsittelevät kestävää kehitystä⁽¹⁾.

8.2. Liike-elämän osuutta kehitystyössä tulee edistää. YK on esittänyt Global Compact –aloitteen menettelytavaksi, jonka avulla pyritään aktivoimaan yritysmaailmaa osallistumaan kehitysprosesseihin ja toimimaan vuosituhanen kehitystavoitteiden saavuttamiseksi.

(1) TSK:n lausunto aiheesta "Euroopan unionin kestävän kehityksen strategian valmistelu"; EYVL C 221, 7.8.2001.

TSK:n lausunto aiheesta "Kestävä Eurooppa"; EYVL C 48, 21.2.2002.

TSK:n lausunto aiheesta "Kestävän kehityksen strategia"; EYVL C 94, 18.4.2002.

8.3. ETSK ilmaisee voimakkaan tukensa kyseiselle aloitteelle ja toivoo, että vastaavia aloitteita saadaan aikaan sekä maakohteisesti että EU:n tasolla.

9. Kestävän kehityksen rahoittaminen

9.1. Maaliskuussa 2002 Monterreyssa pidetyssä YK:n konferenssissa päästiin sopimukseen siitä, että kestävään kehitykseen suunnattavaa rahoitusta lisätään hitaasti mutta tasaisesti. Kaiken kaikkiaan on konferenssia pidettävä menestyksenä.

On selvää, ettei resursseja siltikään tule olemaan riittävästi. Kyseessä on kuitenkin merkittävä suunnanmuutos.

9.2. Yksi lisäpohdintaa vaativista avainkysymyksistä on, miten lisätään suoria investointeja kehitysmaihin.

Keskeisintä on taaskin se, mitä kriteerejä käytetään investointeja suunnattaessa, ja tässäkin tapauksessa korostuu henkilöresurssien merkitys.

ETSK kannattaa Monterreyssa aikaansaatuja sopimusta, jonka mukaan teollisuusmaiden tulee kasvattaa julkista kehitysapuaan noin 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Komitea kehottaa ryhtymään lisätoimiin yksityissektorin kannustamiseksi suoriin investointeihin.

10. Muita kestävään kehitykseen tähtävään maailmanlaajuiseen strategiaan liittyviä näkökohtia

10.1. Euroopan komissio on esittänyt Johannesburgissa pidettävän maailmanlaajuisen huippukokouksen alla käytäviä neuvotteluja varten selvärajaisen toimintasuunnitelman, jota Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kommentoi edeltävissä tekstijaksoissa.

Lisäksi komitea ehdottaa seuraavien seikkojen sisällyttämistä huippukokouksessa käytävien neuvottelujen pohjaksi laadittuun toimintasuunnitelmaan.

10.2. Vuosituhannen kehitystavoite, jonka mukaan perusteen koulutus on taattava kaikille lapsille vuoteen 2015 mennessä, on nähtävä ensi askeleena ryhdyttäessä panostamaan voimakkaasti henkilöresursseihin maailmanlaajuisesti. Ammatillinen koulutus sekä peruskoulutuksen yhteydessä että sen jälkeen tulisi ottaa seuraavaksi strategiseksi toimintakohdeksi muokattaessa maailmanlaajuisesta osaamisyhteiskuntaa (Global Knowledge Society). UNCTADin hiljattain tekemässä selvityksessä painotetaan, että kehitysmaille aiheutuu riskejä, jos ne eivät investoi ammatilliseen ja yleissivistävään koulutukseen nykyistä enemmän: korkeaa ammattitaitoa vaativien tuoteosien tuonti on jatkuvasti välttämätöntä, ja kehitysmaihin siirretään vain ne valmistusprosessin vaiheet, joihin riittää niukka ammattitaito.

10.3. ETSK ehdottaa huippukokouksessa harkittavaksi erityiskomitean perustamista hoitamaan kaksoistehtävää: vuosituhattavoitteen toteutumisen seuranta ja suurisuuntaisen ammatillisen koulutuksen alan toimintakokonaisuuden valmistelu. Maailmanlaajuinen osaamisyhteiskunta, joka on hahmotumassa, tekee investoinnit yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen entistäkin kiireellisemmiksi.

10.4. Naisten roolia kestävän kehityksen muokkaajina aliarvioidaan helposti, mikä johtuu perinteisistä ja/tai kulttuurisista ajatusmalleista. Vähiten kehittyneissä maissa naisilla on erityisasema pyrittäessä muuttamaan tottumuksia, jotka liittyvät ravintoon, terveyteen ja hygieniaan.

10.5. ETSK ehdottaa, että maailmanlaajuisessa kestävän kehityksen huippukokouksessa tähdennetään tärkeää osuutta, joka naisilla on kehitysprosessissa. Se kehottaa ryhtymään uudenlaiseen yhteistoimintaan, jonka tarkoituksena on koulutuksen, mikrotason pääomatuen, hallinnollisen avunannon ja kokemustenvaihdon kautta avustaa naisia, jotka pyrkivät yrittäjinä mukaan taloudelliseen toimintaan. EU:n tulisi ottaa erityisvastuu kyseisen toiminnan liikkeelleasamisesta. Tässä voidaan hyödyntää työmarkkinaosapuolten, teollisuuden, koulutuslaitosten, talouselämän instituutioiden ja kansainvälisten elimien kanssa solmittavia kumppanuussuhteita.

10.6. Tarvitaan suuri joukko toisiinsa nivoutuvia aloitteita, jotta päästään vuosituhattavoitteeseen, eli puolittamaan vuoden 2015 mennessä väestön se osa, joka joutuu tulemaan päivittäin toimeen vähemmällä kuin yhdellä dollarilla. Työpaikkojen luominen on yksi ilmeisimmistä ja tärkeimmistä toimintatavoista tässä yhteydessä. Siihen puolestaan vaikuttavat tuotanto- ja markkinointimahdollisuudet, investointipääoman saanti sekä tarjolla olevat yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen vaihtoehdot, vain nämä mainitaksemme. Asiaan vaikuttavat tietyssä määrin myös julkisten palvelujen tarve ja niitä varten saatavilla oleva rahoitus. Tärkeintä on, että tuotteille ja palveluille löytyy halukkaita kuluttajia ja sopivat markkinat.

10.7. ETSK vetoaa sen puolesta, että maailmanlaajuisessa kestävän kehityksen huippukokouksessa kiinnitetään huomiota välinearvoon, joka työpaikkojen luomisella on lukuisien kehitystavoitteiden toteuttamisessa. Komitea kehottaa perustamaan kansainvälisen erityisryhmän määrittämään työpaikkojen luomiseen tarvittavat strategiat ja toimet Monterreyn konferenssin tulosten ja kestävän kehityksen huippukokouksen saavutusten mukaisesti.

10.8. Kestävää kehitystä käsiteltäessä nousee väestökysymys aina näkyväille ja merkitykseltään olennaiselle sijalle. Tietyt väestötalustoissa havaitut suuntaukset saattavat antaa aiheen olettaa, etteivät aiemmat suuntaukset ole niin peruuttamattomia kuin monet ovat otaksuneet. Syntyvyys on vähentynyt jyrkästi eräissä maailman 13:sta väekäimmästä valtiosta, jopa

niin, että suhde on alle kaksi lasta naista kohti. Ilmeinen syy tähän kehitykseen on yhä useampien naisten hakeutuminen työmarkkinoille.

10.9. ESTK pitää näitä uusia tilastollisia suuntauksia merkittävänä ja ehdottaa, että huippukokouksessa voitaisiin väestönkasvun osalta katsoa tarpeelliseksi käynnistää uusi maailmanlaajuinen tutkimus syntyvyyden nykysuuntauksista. Tutkimuksessa otettaisiin huomioon sekä strategiat, joiden avulla pyritään tasapainoon yhtäältä taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristökehityksen ja toisaalta väestökehityksen välillä. Samoin tulisi huomioida väestöjen ikääntyminen, joka on maailmanlaajuinen ilmiö, ja sen väestötieteelliset ja taloudelliset seuraukset.

10.10. Kestävän kehityksen kannalta erityisen ongelmallisia ovat kehitysmaiden suurtaajamat, mutta niin myös tietyt maaseutualueet, jotka usein ovat esimerkki toisesta äärimmäisyydestä. Molemmista tapauksista on nykytilanteeseen jouduttu, koska vuosien mittaan ei ole kyetty ymmärtämään ja vaikuttamaan niihin monisyisiin tekijöihin, jotka aiheuttavat taajama-alueiden liikakansoitusta ja maaseutualueiden väestökatoa – ja monissa tapauksissa myös äärimmäistä alikehittyneisyyttä. Tämän lisäksi suurtaajamat ovat merkittäviä ongelma-alueita mm. ravinnon, terveydenhuollon, asumisen, hygienian, saasteiden, koulutuksen, yleisen järjestyksen ylläpitämisen ja liikenteen kannalta.

10.11. ETSK on vakuuttunut, että maailmanlaajuiseen kestävään kehitykseen tähtääviin toimiin tulee kuulua erityisesti niitä, joilla pyritään korjaamaan kyseisen periaatteen vastaisia suuntauksia taajama- ja maaseutualueilla – kehitysmaissa mutta myös lukuisissa teollisuusmaissa. Komitea ehdottaa, että maailmanlaajuisessa kestävän kehityksen huippukokouksessa todetaan useissa kehitysmaissa taajama- ja maaseutualueilla vallitseva tilanne ja kehoitetaan valtioidenväliseen kokemusten ja ratkaisumallien vaihtoon. Olisi ryhdyttävä valmistelemaan yleismaailmallista ”kestävän jättiläiskaupungin” ohjelmaa.

10.12. Valtioiden tulisi laatia maakohtaisia kestävän kehityksen strategioita kymmenen vuotta sitten pidetyn Rion konferenssin suuntaviivojen mukaisesti. Göteborgiin kesäkuussa 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston kehotusta noudattaen useat unionin jäsenvaltioista ovatkin jo menettelleet näin.

Vaikka maakohtaisten toimintaohjelmien kehittäminen on vasta alkuvaiheessa, niistä on ammennettavissa paljon tietoa, myös kokemuspohjaista. Komitea ehdottaa, että Euroopan komissio perustaisi yhdessä alasta vastaavien kansainvälisten instituutioiden kanssa uudentyyppisen, helpokäyttöisen tietopalvelun vapaasti saataville.

10.13. Kestävää kehitystä koskeissa pohdinnoissa tulevat energia ja liikenne aihepiireinä väistämättä etualalle. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on esittänyt näkemyksensä näistä kysymyksistä lukuisissa eri yhteyksissä.

Koska mainitut asiat ovat tärkeitä ja koska niitä on tutkittu ja analysoitu huomattavan paljon, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea ehdottaa, että huippukokouksessa päätetään käynnistää yhteinen selvitystyö kyseisestä aiheesta. Tarkoituksena ei niinkään olisi löytää uusia ratkaisuja vaan tehdä parhain menetelmin laaja kartoitus, jonka perusteella voidaan ryhtyä uusiin toimiin.

10.14. Teollisuudella on näkyvä ja olennainen rooli kehittämistoiminnassa. On tehty monia aloitteita, joilla pyritään lisäämään teollisuuden mukanaoloa hankkeissa ja saamaan se suuntaamaan enemmän tuotannollisia investointeja kehitysmaihin.

10.15. ETSK on pannut merkille, että on tehty monentyyppisiä aloitteita, jotta liike-elämä ja teollisuus saataisiin mukaan talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kehittämisprosessiin. On totta, että kyseiset tahot ovat antaneet pääasiallisen panoksensa kestävän kehityksen ensimmäiseen pilariin kuuluvilla alueilla. Komitea on vakuuttunut siitä, että teollisuuden piirissä yleisesti ymmärretään ja arvostetaan hyötyä, jota aktiivisuus yhteiskunnan, ympäristön ja talouden kehittämisessä tuottaa. Niinpä se ehdottaa, että maailmanlaajuisessa kestävän kehityksen huippukokouksessa annetaan tuki pyrkimyksille saada teollisuus osallistumaan kestävään kehitykseen tähtäävään prosessiin täysimääräisesti ja pannaan asianmukaista painoa monikansallisia yrityksiä koskeville OECD:n ohjeille.

Komitea odottaa lisää Global Compact -suunnitelman kaltaisia aloitteita ja toivoo, että kyseinen aloite leviää nykyistä laajemmalle.

10.16. Työmarkkinaosapuolilla ja koko järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla on kaikilta osin ratkaisevan tärkeä asema maailmanlaajuisen kestävään kehitykseen tähtäävässä toiminnassa. Euroopan komissio on myöntänyt tämän, niin myös huippukokousta valmistelevalle YK:n kokous, joskaan

jälkimmäisessä ei vielä toistaiseksi ole päästy yksimielisyyteen tekstin muotoilusta.

10.17. ETSK toteaa painokkaasti omana kantanaan, että työmarkkinaosapuolilla ja koko järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla on olennainen tehtävä kyseisten prosessien kaikissa vaiheissa: suunnittelun varhaisimmasta jaksosta seurannan, toteutuksen ja loppuarvioinnin kautta aina jatkotoimiin asti.

10.18. Komitea toistaa kantansa, että niin työmarkkinaosapuolien kuin koko järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajille tulee tarjota mahdollisuus osallistua laajamittaisiin kokemusten kartoituksiin, joita järjestetään joko kahden tai kolmen vuoden väliajoin. Tämän tyyppisten sidosryhmäfoorumien tulisi toimia tilaisuuksina, joissa demokraattinen osallistuminen, avoimuus ja vastuuvollisuus toteutuvat.

11. Euroopan unionin tehtävä

11.1. Maailmanlaajuisen kestävän kehityksen huippukokouksen laadittavasta toimintasuunnitelmasta on ollut vaikeaa sopia, mikä heijastuu myös alustavissa sopimuksissa. Tämä antaa olettaa, että huippukokouksen tulokset saattavat jäädä odotettua niukemmiksi. Se olisi surullista ja valitettavaa. Tässä tilanteessa EU:n tulee ottaa ohjat käsiinsä ja pyrkiä muokkaamaan sellainen toimintasuunnitelma ja toimintaohjelma, joista Johannesburgin huippukokouksessa voitaisiin päästä laajaan yksimielisyyteen.

11.2. Maailmanlaajuinen kestävä kehitys on asiakokonaisuus, jonka hyväksi EU pystyy unionin toiminnasta hankkimansa kokemuksen ansiosta antamaan hyvin erityisen panoksen. EU:n tulee olla valmistautunut johtavaan rooliin Johannesburgin huippukokouksen valmistelutyössä. Lisäksi sen tulee varautua aktiivisiin tehtäviin maailmanlaajuisen kestävän kehityksen huippukokouksen jatkotoimia toteutettaessa.

11.3. Siinä pitkässä prosessissa, jota yleismaailmallinen kehitys vaatii, pitää seuraavaan etappiin päästä jo ennen kuin Johannesburgin huippukokouksesta on kulunut kymmenen vuotta. Maailmanlaajuisen kestävän kehityksen huippukokouksen päätelmiin tulee kuulua sisällökäs ja tehokas toimintaohjelma työn jatkamista varten.

Bryssel, 30. toukokuuta 2002.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS